

دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

دانشکده بهداشت

قالب نگارش طرح درس ترمی

عنوان درس : اصول اپیدمیولوژی و روش تحقیق	مخاطبان: دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی
تعداد واحد: ۲ واحد نظری- ۱ واحد عملی	زمان ارائه درس: یکشنبه ۱۶ الی ۱۸ نیمسال اول ۹۹-۱۳۹۸
مدرس: دکتر مهدی مرادی نظر	
درس و پیش نیاز: ندارد	

هدف کلی درس :

اهداف کلی جلسات : (جهت هر جلسه یک هدف)

- ۱- آشنایی با مفاهیم اپیدمیولوژی
- ۲- آشنایی با چگونگی انتقال بیماری‌ها
- ۳- آشنایی با اندازه‌گیری وقوع بیماری‌ها
- ۴- آشنایی با شاخص‌های بهداشتی
- ۵- آشنایی با نحوه ارزیابی آزمون‌های تشخیصی
- ۶- آشنایی با سیرطبیعی و راه‌های تعیین پیش‌آگهی
- ۷- آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات مقطعی و اکولوژیک
- ۸- آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات کوهورت
- ۹- آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات مورد شاهدی
- ۱۰- آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات مداخله‌ای
- ۱۱- آشنایی به نحوه برآورد خطر در مطالعات اپیدمیولوژیک
- ۱۲- آشنایی با استنتاج علیتی
- ۱۳- انواع خطاها در مطالعات اپیدمیولوژیک
- ۱۴- آشنایی با مفهوم مخدوش‌کنندگی و نحوه ارزیابی آن
- ۱۵- آشنایی با مفهوم اثرمتقابل و نحوه ارزیابی آن
- ۱۶- آشنایی با اصول کلیات ارزشیابی برنامه‌های غربالگری
- ۱۷- بر طبق معیارهای انتخاب موضوع یک عنوان پژوهشی را انتخاب و تدوین نماید.
- ۱۸- بیان مسئله رادارتباط با موضوع انتخاب شده بنویسد.
- ۱۹- هدف کلی واهداف اختصاصی پژوهش را بنویسد.
- ۲۰- متغیرهای پژوهش خود را از نظر نوع، نقش و مقیاس سنجش بنویسد.
- ۲۱- تعریف نظری و عملی متغیرها، محدودیتها و پیش فرضهای پژوهش خود را بنویسد.
- ۲۲- جامعه/ نمونه/ محیط/ روش نمونه‌گیری/ روش جمع‌آوری اطلاعات خود را بنویسد.
- ۲۳- ابزار مناسب جهت جمع‌آوری اطلاعات تهیه نماید.
- ۲۴- روشهای مناسبی برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش انتخاب نماید.
- ۲۵- نحوه نگارش بحث و نتیجه‌گیری را بنویسد ؟
- ۲۶- اصول اخلاقی در پژوهش و کدهای اخلاقی مربوطه را تعیین نماید.

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

جلسه اول: مفاهیم اپیدمیولوژی

هدف کلی: آشنایی با مفاهیم اپیدمیولوژی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

- ۱-۱- با تعریف علم اپیدمیولوژی آشنا شود.
- ۱-۲- با کاربردهای مختلف اپیدمیولوژی آشنا شود.
- ۱-۳- با اهداف علم اپیدمیولوژی آشنا شود.
- ۱-۴- با نقش اپیدمیولوژی در پیشگیری، درمان و ارزشیابی خدمات بهداشتی درمانی آشنا شود.
- ۱-۵- با استدلال اپیدمیولوژی آشنا شود.
- ۱-۶- با دامنه فعالیت های اپیدمیولوژی آشنا شود.

جلسه دوم: چگونگی انتقال بیماری ها

هدف کلی: آشنایی با چگونگی انتقال بیماری ها

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

- ۲-۱- با مدل های مختلف انتقال بیماری ها آشنا شود.
- ۲-۲- با طیف وسیع تظاهرات بالینی بیماری ها آشنا شود.
- ۲-۳- با سطوح مختلف اپیدمی بیماری ها در سطح جامعه آشنا شود.
- ۲-۴- با مفاهیم مرتبط با اپیدمیولوژی بیماری های عفونی آشنا شود.
- ۲-۵- عوامل موثر بر رخداد اپیدمی ها آشنا شود.

جلسه سوم: اندازه گیری وقوع بیماری ها

هدف کلی: آشنایی با نحوه اندازه گیری وقوع بیماری ها

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

- ۳-۱- با مفهوم proportion و نحوه محاسبه آن آشنا شود.
- ۳-۲- با مفهوم ratio و نحوه محاسبه آن آشنا شود.
- ۳-۳- با مفهوم attack rate و نحوه محاسبه آن آشنا شود.
- ۳-۴- با مفهوم incidence و نحوه محاسبه آن آشنا شود.
- ۳-۵- با مفهوم period prevalence و نحوه محاسبه آن آشنا شود.
- ۳-۶- با مفهوم point prevalence و نحوه محاسبه آن آشنا شود.
- ۳-۷- با ارتباط بین میزان بروز و میزان شیوع آشنا شود.

جلسه چهارم: شاخص های بهداشتی

هدف کلی: آشنایی با شاخص های بهداشتی

اهداف ویژه

در پایان دانشجو

- ۴-۱- با شاخص های رایج بهداشتی آشنا شود.
- ۴-۲- با شاخص های رایج ارزیابی مرگ و میر آشنا شود.
- ۴-۳- با روش های مقایسه میزان شاخص ها در جوامع مختلف آشنا شود.
- ۴-۴- با منابع مختلف اطلاعات بهداشتی آشنا شود.
- ۴-۵- با مفهوم بار بیماری ها آشنا شود.

جلسه پنجم: ارزیابی آزمون های تشخیصی

هدف کلی: آشنایی با نحوه ارزیابی آزمون‌های تشخیصی

اهداف ویژه

در پایان دانشجو

- ۱-۵- با مفهوم حساسیت آزمون‌های تشخیصی و نحوه ارزیابی آن آشنا شود.
- ۲-۵- با مفهوم ویژگی آزمون‌های تشخیصی و نحوه ارزیابی آن آشنا شود.
- ۳-۵- با مفهوم ارزش اخباری مثبت و منفی آزمون‌های تشخیصی و نحوه ارزیابی آن آشنا شود.
- ۴-۵- با مفهوم حساسیت خالص آزمون‌های تشخیصی و نحوه ارزیابی آن آشنا شود.
- ۵-۵- با مفهوم ویژگی خالص آزمون‌های تشخیصی و نحوه ارزیابی آن آشنا شود.
- ۶-۵- با رابطه بین حساسیت و ویژگی آزمون‌های تشخیصی و عوامل موثر بر آن‌ها آشنا شود.
- ۷-۵- با مفهوم قابلیت تکرار نتایج آزمون و عوامل موثر بر آن آشنا شود.

جلسه ششم: سیر طبیعی و راه‌های تعیین پیش‌آگهی

هدف کلی: آشنایی با انواع روش‌های مطالعه توصیفی

اهداف ویژه

در پایان دانشجو

- ۱-۶- با مفهوم میزان کشندگی و نحوه ارزیابی آن آشنا شود.
- ۲-۶- با مفهوم میزان بقا و نحوه محاسبه آن آشنا شود.
- ۳-۶- با روش‌های مختلف محاسبه میزان بقا آشنا شود.
- ۴-۶- با مفهوم میانه زمان بقا و نحوه محاسبه آن آشنا شود.

جلسه هفتم: آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات مقطعی و اکولوژیک

هدف کلی: آشنایی با اصول و کلیات مطالعات مقطعی و اکولوژیک

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

۱-۷-

جلسه هشتم: انواع روش‌های مطالعه، مطالعات همگروهی

هدف کلی: آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات همگروهی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

- ۱-۸- با انواع مطالعات تحلیلی آشنا شود.
- ۲-۸- با کلیات طراحی مطالعات همگروهی آشنا شود.
- ۳-۸- با نحوه انتخاب نمونه‌ها در مطالعات همگروهی آشنا شود.
- ۴-۸- با روش‌های جمع‌آوری داده‌ها در مطالعات همگروهی آشنا شود.
- ۵-۸- با منابع سوگرایی در مطالعات همگروهی آشنا شود.
- ۶-۸- با نحوه برآورد اثر در مطالعات همگروهی آشنا شود.

جلسه نهم: آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات مورد شاهدهی

هدف کلی: آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات مورد شاهدهی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

- ۱-۹- دانشجو بتواند اجزاء مهم مطالعات مورد-شاهد را نام ببرد.
- ۲-۹- دانشجو انواع مطالعات مورد-شاهد را نام ببرد.
- ۳-۹- دانشجو بتواند نقاط قوت و ضعف مطالعات مورد-شاهد را نام ببرد.

جلسه دهم: انواع روش های مطالعه، مطالعات مداخله ای

هدف کلی: آشنایی با انواع روش های مطالعه، مطالعات مداخله ای

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

- ۱-۱۰- با انواع مطالعات مداخله ای آشنا شود.
- ۲-۱۰- با کلیات طراحی مطالعات مداخله ای آشنا شود.
- ۳-۱۰- با نحوه انتخاب نمونه ها در مطالعات مداخله ای آشنا شود.
- ۴-۱۰- با روش های جمع آوری داده ها آشنا شود.
- ۵-۱۰- با ملاحظات اخلاقی مطالعات مداخله ای آشنا شود.

جلسه یازدهم: آشنایی با نحوه ارزیابی ارتباط در مطالعات اپیدمیولوژیک

هدف کلی: آشنایی با نحوه ارزیابی ارتباط در مطالعات اپیدمیولوژیک

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

- ۱-۱۱- دانشجو تفاوت بین شاخص های مطلق و نسبی را در اندازه گیری رابطه بین مواجهه با پیامد بداند.
- ۲-۱۱- دانشجو بتواند انواع شاخص های مطلق و نسبی در اپیدمیولوژی را نام ببرد و تفسیر نماید.

جلسه دوازدهم آشنایی با استنتاج علیتی

هدف کلی: آشنایی با استنتاج علیتی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

- ۱-۱۲- دانشجو تفاوت بین رابطه آماری و علیت را توصیف کند.
- ۲-۱۲- دانشجو معیارهای سنتی اثبات رابطه علیتی (معیارهای Hill) را نام ببرد.
- ۳-۱۲- دانشجو با مفاهیم مدرن استنباط علیتی آشنا شود.

جلسه سیزدهم: انواع خطاها در مطالعات اپیدمیولوژیک

هدف کلی: انواع خطاها در مطالعات اپیدمیولوژیک

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو

- ۱-۱۳- دانشجو بتواند انواع خطاها در مطالعات اپیدمیولوژی را نام ببرد.
- ۲-۱۳- دانشجو بتواند خطای تصادفی را از خطای منظم افتراق دهد و راه کار کاهش آن را بداند.

جلسه چهاردهم: آشنایی با مفهوم مخدوش کنندگی و نحوه ارزیابی آن

هدف کلی: آشنایی با مفهوم مخدوش کنندگی و نحوه ارزیابی آن

اهداف ویژه

در پایان دانشجو با

- ۱-۱۴- دانشجو بتواند مخدوش شدگی را تعریف کند.
- ۲-۱۴- دانشجو بتواند ویژگی های مخدوش کننده را نام ببرد.
- ۳-۱۴- دانشجو بتواند روش های تطبیق برای مخدوش کننده را نام ببرد.

جلسه پانزدهم: آشنایی با مفهوم اثر متقابل و نحوه ارزیابی آن

هدف کلی: آشنایی با مفهوم برهمکنش و نحوه ارزیابی آن

اهداف ویژه

در پایان دانشجو

۱-۱۵- دانشجو بتواند اثرمتقابل را تعریف کند.

۲-۱۵- دانشجو بتواند اهمیت اثرمتقابل را درک کند و انواع اثرمتقابل را نام ببرد.

۳-۱۵- دانشجو بتواند روش های ارزیابی اثرمتقابل را نام ببرد.

جلسه شانزدهم: آشنایی با اصول و کلیات ارزیابی برنامه های غربالگری

هدف کلی: آشنایی با اصول و کلیات ارزیابی برنامه های غربالگری

اهداف ویژه

در پایان دانشجو

۱-۱۶- دانشجو بتواند اهمیت برنامه های غربالگری را بیان کند.

۱-۱۶- دانشجو بتواند نحوه ارزیابی برنامه های غربالگری بیان کند.

جلسه هفدهم:

هدف کلی جلسه هفدهم: آشنایی دانشجو با تعریف، و اهمیت پژوهش، و آشنایی با تقسیم بندی پژوهش بر اساس

مطالعات کمی و کیفی؛ و نیز پژوهش های بنیادی، کاربردی، و توسعه ای

اهداف ویژه رفتاری جلسه هفدهم:

در پایان دانشجو قادر باشد 1- :پژوهش را به شیوه علمی تعریف نماید2- .اهمیت انجام پژوهش در علوم پزشکی را بیان

نماید3- .انواع پژوهش بر اساس تقسیم بندی پژوهش های کمی و کیفی را توضیح داده، و با یکدیگر مقایسه نماید4- .انواع

پژوهش بر اساس تقسیم بندی پژوهش های بنیادی، کاربردی، و توسعه ای را توضیح داده، و با یکدیگر مقایسه نماید.

جلسه هجدهم:

هدف کلی جلسه هجدهم: آشنایی دانشجو با اصول اخلاقی در پژوهش

اهداف ویژه رفتاری جلسه هجدهم:

در پایان دانشجو قادر باشد- :اصول اخلاقی در پژوهش و کدهای اخلاقی مربوطه را تعیین نماید

جلسه نوزدهم:

هدف کلی جلسه نوزدهم: آشنایی دانشجو با روشهای تایید روایی و پایایی ابزار پژوهش

اهداف ویژه رفتاری جلسه نوزدهم:

در پایان دانشجو قادر باشد روشهای تایید روایی و پایایی ابزار پژوهش را بنویسد.

ابزار مناسب جهت جمع آوری اطلاعات تهیه نماید. جامعه/ نمونه/ محیط/ روش نمونه گیری/ روش جمع آوری

اطلاعات خود را بنویسد

جلسه بیستم:

هدف کلی جلسه بیستم: آشنایی دانشجو با نحوه تدوین عنوان، بیان مساله، اهداف و سوال پژوهش در علوم پزشکی

اهداف ویژه رفتاری جلسه بیستم:

در پایان دانشجو قادر باشد 1- :خصوصیات عنوان مناسب را بیان نماید2- .خصوصیات بیان مساله مناسب را بیان نماید

.نحوه تدوین آن را توضیح دهد3- .نحوه تدوین اهداف (کلی، ویژه، و کاربردی) را بیان نماید4- .نحوه تدوین سوالات

پژوهش را بیان نموده، و موارد کاربرد آن را شرح دهد3 .

جلسه بیست یکم:

هدف کلی جلسه بیست یکم: آشنایی دانشجو با فرضیه پژوهش و آزمون فرضیه، انواع متغیرها، خطاهای پژوهش، اصول

آمار توصیفی و تحلیل اطلاعات

اهداف ویژه رفتاری جلسه بیست یکم:

در پایان دانشجو قادر باشد 1- :نحوه تدوین فرضیه پژوهش را بیان نموده، و آزمون فرضیه را شرح دهد2- .انواع متغیرها

را بیان نماید، و نحوه کنترل متغیرهای مخدوشگر را تشریح نماید3- . خطاهای پژوهش و نحوه کنترل آن ها را بر اساس نوع مطالعه بیان نماید4- . آمار توصیفی و موارد کاربرد آن را شرح دهد.

جلسه بیست دوم:

هدف کلی جلسه بیست دوم: آشنایی دانشجویان با نحوه تدوین پرسشنامه، روایی و پایایی ابزار، نحوه نوشتن پروپوزال، مدیریت پژوهش

اهداف ویژه رفتاری جلسه بیست دوم:

در پایان دانشجویان قادر باشد 1- : نحوه تدوین پرسشنامه را شرح دهد2- . روایی و پایایی ابزار را تعریف نموده، و انواع آن را نام ببرد3- . یک پروپوزال تکمیل شده ارائه نماید4- . نحوه مدیریت پژوهش را شرح دهد.

هدف کلی جلسه بیست سوم:

جلسه بیست سوم:

آشنایی دانشجویان با انواع مطالعات کیفی : فنومنولوژی، اتنوگرافی، گراند تئوری، اخلاق در پژوهش

اهداف ویژه رفتاری جلسه بیست سوم:

در پایان دانشجویان قادر باشد 1- : پژوهش به شیوه فنومنولوژی را تشریح نموده، موارد کاربرد آن را در جامعه بیان نماید- .
2 پژوهش به شیوه اتنوگرافی را تشریح نموده، موارد کاربرد آن را در جامعه بیان نماید

روش تدریس:

سخنرانی، بحث گروهی، کار عملی فردی و گروهی

وسایل آموزشی:

ویدئو پروژکتور، کامپیوتر، شبکه‌های مجازی

منابع:

۱- آریا سپهر، سمیرا و احمد زاده اصل، مسعود، "اصول پایه روش تحقیق در علوم پزشکی". چاپ اول، انتشارات نور

دانش، تهران، ۱۳۸۱ .

۱. صلصالی، مهوش و همکاران. تحقیق در پرستاری. تهران: بشری-تحفه، چاپ اول، ۱۳۸۲. فصل ۶. ص ۶۳-۵۶.

۲. برنز، سوزان؛ گرو، نانسی. روش تحقیق در پرستاری: اجرا، نقد و کاربرد. ترجمه ناهید دهقان نیری و همکاران. تهران: اندیشه رفیع، چاپ اول، ۱۳۸۸. فصل ۱۴. ص ۴۲۷-۴۱۲ (منابع اصلی)

۳. حجتی، حمید؛ شریف نیا، سید حمید؛ طاهری، نورالله. آمار و روش تحقیق در پرستاری و علوم پزشکی. تهران: جامعه نگر- سالمی، ۱۳۸۹. چاپ اول. فصل ۱۱. ص ۸۲-۶۷

۴. اپیدمیولوژی، تالیف لئون گردیس، ترجمه دکتر حسین صباغیان و دکتر کوروش هلاکوئی

5. Burns, N., Grove, S. "the practice of nursing research" W.B. Saunders, Philadelphia, 2009.

Orginal

6. Polit D.F, Beck C.T, Hungler, B.P. "Essentials of Nursing research", Lippincott, Philadelphia, 2006. Orginal

7. Epidemiology: An introduction, Second Edition. Kenneth Rothman. 2012

ساعت	تاریخ	سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	روش	آزمون
		٪۳۵	ارائه	ارائه کار عملی
		٪۳۵	امتحان چهار گزینه ای و تشریحی	آزمون پایان ترم
		٪۳۰	حضور منظم در کلاس، شرکت در بحث، انجام تکالیف کلاسی، ارائه کار گروهی	حضور فعال در کلاس

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:

نام و امضای مسئول EDO دانشکده:
تاریخ ارسال :

نام و امضای مدیر گروه:
تاریخ ارسال:

نام و امضای مدرس:
تاریخ تحویل:

جدول زمانبندی درس اپیدمیولوژی سالمندی

روز و ساعت جلسه: یکشنبه ۱۴:۰۰ تا ۱۶:۰۰

جلسه	موضوع هر جلسه	مدرس
۱	آشنایی با مفاهیم اپیدمیولوژی	دکتر مهدی مرادی نظر
۲	آشنایی با چگونگی انتقال بیماری‌ها	دکتر مهدی مرادی نظر
۳	آشنایی با اندازه‌گیری وقوع بیماری‌ها	دکتر مهدی مرادی نظر
۴	آشنایی با شاخص‌های بهداشتی	دکتر مهدی مرادی نظر
۵	آشنایی با نحوه ارزیابی آزمون‌های تشخیصی	دکتر مهدی مرادی نظر
۶	آشنایی با سیرطبیعی و راه‌های تعیین پیش‌آگهی	دکتر مهدی مرادی نظر
۷	آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات مقطعی و اکولوژیک	دکتر مهدی مرادی نظر
۸	آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات کوهورت	دکتر مهدی مرادی نظر
۹	آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات مورد شاهدی	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۰	آشنایی با انواع روش‌های مطالعه، مطالعات مداخله‌ای	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۱	آشنایی به نحوه برآورد خطر در مطالعات اپیدمیولوژیک	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۲	آشنایی با استنتاج علیتی	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۳	انواع خطاها در مطالعات اپیدمیولوژیک	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۴	آشنایی با مفهوم مخدوش‌کنندگی و نحوه ارزیابی آن	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۵	آشنایی با مفهوم اثرمتقابل و نحوه ارزیابی آن	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۶	آشنایی با اصول کلیات ارزشیابی برنامه‌های	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۷	معارفه و معرفی درس مروری بر مبحث انتخاب عنوان و مسئله تحقیق	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۸	- ارائه گزارش عناوین انتخابی دانشجویان مروری بر بیان مسئله وزمینۀ تحقیق	دکتر مهدی مرادی نظر
۱۹	- مروری بر اهداف، سئوالات، فرضیه و پیش فرض و تعریف واژه	دکتر مهدی مرادی نظر
۲۰	گزارش اهداف، سئوالات، فرضیه و پیش فرض تحقیق و تعریف واژه‌های	دکتر مهدی مرادی نظر
۲۱	- مروری بر انواع تحقیق و روش اجرا - گزارش بخش مرور متون تحقیق دانشجویان و نقد آن - مروری بر روائی داخلی و خارجی تحقیق و نقد آن. - گزارش نوع تحقیق و روش اجرا دانشجویان و نقد آن	دکتر مهدی مرادی نظر
۲۲	- مروری بر منابع داده‌ها (جامعه، نمونه، محیط پژوهش، حجم نمونه، روش نمونه‌گیری و روش گردآوری داده‌ها) در تحقیق - گزارش روائی داخلی و خارجی تحقیق دانشجویان و نقد آن	دکتر مهدی مرادی نظر
۲۳	- مروری بر متغیرهای تحقیق، روشهای کنترل متغیرهای مداخله‌گر و روش تدوین جدول متغیرها - گزارش منابع داده‌ها در تحقیق دانشجویان و نقد آن گزارش جدول زمانی و برآورد هزینه‌های تحقیق	دکتر مهدی مرادی نظر